

การพัฒนามาตรฐานและสมรรถนะการรู้สารสนเทศ ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย

ดวงแก้ว เงินพูลทรัพย์¹

ชุติมา สัจจามันท์²

จันทิมา เขียวแก้ว³

พิมพ์รพี ไพ่ เปรมสมิทธิ์⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนามาตรฐานและสมรรถนะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย ใช้วิธีวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วยการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศและวิชาชีพวารสารศาสตร์ การสัมภาษณ์และการสอบถามความคิดเห็นผู้ให้ข้อมูลหลัก 2 กลุ่มกลุ่มที่ 1 ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการรู้สารสนเทศและวารสารศาสตร์จากประเทศไทย ประเทศญี่ปุ่น และประเทศออสเตรเลีย กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วยอาจารย์ นักวิชาการ และนักวิชาชีพในสาขาวารสารศาสตร์/นิเทศศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ เครื่องมือวิจัยประกอบด้วยแบบบันทึกข้อมูล แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหาและการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ผลการวิจัยพบว่า มาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย ประกอบด้วย 6 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 การกำหนดความต้องการสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศได้ มาตรฐานที่ 2 การสืบค้นและจัดระบบสารสนเทศได้ มาตรฐานที่ 3 การประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้อย่างมีวิจรรย์ญาณ มาตรฐานที่ 4 การใช้สารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการผลิตและนำเสนอเรื่องได้ มาตรฐานที่ 5 การใช้สารสนเทศเพื่อผลิตและนำเสนอเรื่องโดยยึดหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ และมาตรฐานที่ 6 การใช้สารสนเทศเพื่อผลิตและนำเสนอเรื่องได้อย่างถูกกฎหมาย

คำสำคัญ: การรู้สารสนเทศ มาตรฐานการรู้สารสนเทศ สมรรถนะการรู้สารสนเทศ นักศึกษาสาขาวารสารศาสตร์

¹ แขนงวิชาสารสนเทศศาสตร์ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

² สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

³ สาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

⁴ ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

The Development of Information Literacy Standards and Competencies for Thai Undergraduate Students in Journalism

Duangkaew Ngernpoolsap¹

Chutima Sacchanand²

Jantima Kheokao³

Pimrumpai Premsmi⁴

Abstract

The purpose of this research was to develop information literacy standards and competencies for Thai undergraduate students in Journalism. This research was a mixed-method study comprising analysis of documents concerning information literacy and profession of Journalism, interviews and the use of questionnaires to collect opinion data from two groups of key informants. The first group comprised experts on information literacy and journalism from Thailand, Japan, and Australia. The second group comprised instructors, academics, and professionals in the fields of Journalism/Communication Arts, Library Science and Information Science. Research instruments comprised a data recording form, interview structures and questionnaires. Data were analyzed with content analysis and the use of index of congruence (IOC). Research findings showed that information literacy standards for undergraduate students in Thailand comprised six standards, namely, Standard 1: The ability to determine the needs for information and information sources; Standard 2: The ability to search and organize information; Standard 3: The ability to critically evaluate information and information sources; Standard 4: The ability to use information and information technology to create and present stories; Standard 5: The ability to use information to create and present stories in accordance with professional code of ethics; and Standard 6: The ability to use information to create and present stories legally.

Keywords: Information literacy; Information literacy standards; Information literacy competencies; Journalism students

¹ Information Science Program, School of Liberal Arts, Sukhothai Thammathirat Open University

² The Department of Strategic Communication, School of Communication Arts, University of Thai Chamber of Commerce

³ Information Science Program, School of Liberal Arts, Sukhothai Thammathirat Open University

⁴ Library Science Department of Library Science, Faculty of Arts, Chulalongkorn University

บทนำ

การรู้สารสนเทศ (information literacy) เป็นทักษะสำคัญของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (The Partnership for 21st century learning, 2013) และเป็นทักษะทางวิชาการ (academic skills) ที่ช่วยให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการศึกษาและได้รับการจ้างงาน (Howard, 2012) โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาสาขาวารสารศาสตร์ ในฐานะที่จะออกไปประกอบวิชาชีพเกี่ยวกับการผลิตและเผยแพร่สารสนเทศต่อสาธารณชน ดังปรากฏในมาตรฐานการรับรองหลักสูตรวารสารศาสตร์ ของสภาการรับรองการศึกษาวารสารศาสตร์และสื่อมวลชน สหรัฐอเมริกา (Association for Education in Journalism and Mass Communication - ACEJMC) ที่กำหนดไว้ว่า หลักสูตรวารสารศาสตร์ต้องสามารถผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถในการใช้และนำเสนอสารสนเทศได้ รวมถึงสามารถศึกษาค้นคว้าและประเมินสารสนเทศที่ใช้ในการปฏิบัติงานด้วยวิธีการที่เหมาะสม (Accrediting Council on Education in Journalism and Mass Communications, 2015) และสอดคล้องกับผลการวิเคราะห์หลักสูตรระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทยของผู้วิจัยพบว่า หลักสูตรฯ ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการผลิตบัณฑิตที่มีนิสัยใฝ่รู้ รอบรู้และเท่าทันวิทยาการ มีความสามารถในการแสวงหาความรู้ใหม่และแบ่งปันความรู้ วิเคราะห์สังเคราะห์สารสนเทศเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพ เมื่อพิจารณารายวิชาที่สอนในหลักสูตรฯ พบว่ามีรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ ได้แก่ ทัศนศึกษาและการสื่อสาร สังคมสารสนเทศ สารสนเทศกับสื่อใหม่ สารสนเทศกับเครือข่ายประชาสังคม การสืบค้นและการคัดเลือกประเด็นเพื่องานวารสารศาสตร์

ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารส่งผลให้การปฏิบัติงานของนักวารสารศาสตร์เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือต้องเป็นผู้มีความสามารถในการผลิตและเผยแพร่สารสนเทศในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์และสื่อดิจิทัล (Rodica, 2015) ทักษะการรู้สารสนเทศจึงมีความจำเป็นต่อการปฏิบัติงานของนักวารสารศาสตร์ตั้งแต่การพัฒนาแนวคิดของเรื่อง การค้นหาข้อมูลพื้นฐานและบริบทของเรื่อง การระบุแหล่งสารสนเทศ การเตรียมข้อมูลเพื่อการสัมภาษณ์ (Bornstein, 2003) การใช้สถิติ การวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูล และการตรวจสอบความถูกต้องของสารสนเทศ (Finberg and Klinge, 2014) จากความสำคัญของการรู้สารสนเทศต่อวารสารศาสตร์ สมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย สหรัฐอเมริกา (Association of College & Research Libraries, 2011) ได้กำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาและวิชาชีพวารสารศาสตร์ขึ้น ประกอบด้วย 5 มาตรฐาน ได้แก่ การวางแผนสารสนเทศ การค้นหาสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ การสร้างสารสนเทศ จริยธรรมและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ส่วนในประเทศไทย ยังไม่มีการพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศโดยสมาคมวิชาชีพ

การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในต่างประเทศพบงานวิจัยของ แมคมิลแลน (MacMillan, 2009) ศึกษาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาสาขาวารสารศาสตร์ของมหาวิทยาลัยเมาท์ รอยล์ ประเทศแคนาดาอย่างต่อเนื่องตลอด 5 ปี ผลการวิจัยพบว่านักศึกษามีทักษะการรู้สารสนเทศสูงขึ้นเมื่อศึกษาในชั้นปีที่สูงขึ้น เช่น รู้จักและใช้แหล่งสารสนเทศเฉพาะทางมากขึ้น รู้จักใช้กูเกิล สกอลาร์และเสิร์ชเอ็นจินอื่น ๆ นอกจากนี้ยังพบว่านักศึกษานำแหล่งสารสนเทศและเครื่องมือช่วยค้นที่หลากหลายนอกจากนี้ยังพบว่านักศึกษานำแหล่งสารสนเทศและเครื่องมือช่วยค้นที่หลากหลายนอกจากนี้ยังพบว่านักศึกษานำแหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตและเครือข่ายสังคม ส่วนการตรวจสอบข้อเท็จจริงพบว่านักศึกษานำแหล่งสารสนเทศบนอินเทอร์เน็ตและ

สารสนเทศทางวิชาการ นอกจากนี้ยังพบงานวิจัยของ ซิงห์ (Singh, 2005) ที่สำรวจความคิดเห็นของอาจารย์ผู้สอนหลักสูตรวารสารศาสตร์ที่ได้รับการรับรองจากสภาการรับรองการศึกษาวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน (ACEJMC) ต่อกิจกรรมรู้สารสนเทศของนักศึกษาสาขาวารสารศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า อาจารย์มีความคิดเห็นว่านักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ส่วนใหญ่ขาดทักษะการรู้สารสนเทศที่สอดคล้องกับทักษะการรู้สารสนเทศสำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่กำหนดโดยสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัยสหรัฐอเมริกา (ACRL) ส่วนในประเทศไทยไม่มีงานวิจัยเกี่ยวข้องโดยตรง พบเพียงการศึกษาระดับทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีนักศึกษานิเทศศาสตร์ เทคโนโลยีสื่อสารมวลชน และวิทยาการการสื่อสาร เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มตัวอย่าง ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษากลุ่มนี้มีทักษะการรู้สารสนเทศในระดับปานกลาง (จันทร์ฉาย วีระชาติ, 2555; มุจรินทร์ ผลกล้า, 2549; สายฝน บุษบา และคณะ, 2550; อังคณา แวขอเหาะ และสุธาทิพย์ เกียรติวานิช, 2553)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ในต่างประเทศพบงานวิจัยของ มาร์ติน (Martin, 2013) วิเคราะห์โมเดลการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศอังกฤษ จำนวน 4 โมเดล ได้แก่ โมเดลหลักสูตรใหม่สำหรับการรู้สารสนเทศ (A New Curriculum for Information Literacy: ANCIL) เสาหลัก 7 ประการของการรู้สารสนเทศ (The SCONUL Seven Pillars of Information Literacy) กรอบแนวคิดการรู้สารสนเทศแห่งชาติสกอตแลนด์ (National Information Literacy Framework Scotland: Scottish framework) และกรอบการรู้สารสนเทศสำหรับเวล (Information Literacy Framework for Wales: Welsh framework) ผลการวิจัยพบว่าโมเดลทั้ง 4 ได้ให้ความสำคัญกับแนวคิดการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การเรียนรู้ตลอดชีวิต การเสริมสร้างศักยภาพ ความรู้แบบองค์รวม และความยืดหยุ่น โดยมีการใช้คำดังกล่าวนี้ในสาระสำคัญของทุกโมเดล นอกจากนี้ยังเสนอแนะว่าการพัฒนามาตรฐาน โมเดล หรือแนวทางการรู้สารสนเทศ ควรคำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและสภาพแวดล้อมของผู้ที่จะนำไปใช้

ส่วนในประเทศไทยมีงานวิจัยการพัฒนามาตรฐานรวมทั้งสมรรถนะการรู้สารสนเทศสำหรับบุคคลหลายกลุ่ม ได้แก่ ประชาชน (หนูไกร บุตตะวงษ์, 2549) นักเรียน (ชุดิมา สัจจามันท์, 2554) และนักวิชาการสาธารณสุข (ภมร ดรุณ, 2559) ผลการวิจัยพบว่าการกำหนดมาตรฐานและสมรรถนะการรู้สารสนเทศของบุคคลกลุ่มต่าง ๆ มีประเด็นครอบคลุม การระบุความต้องการสารสนเทศและการกำหนดขอบเขตสารสนเทศที่ต้องการ การเข้าถึงแหล่งสารสนเทศและการใช้เครื่องมือช่วยค้นสารสนเทศ การวิเคราะห์ การประเมิน และเลือกแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศ การจัดการสารสนเทศ ได้แก่ การรวบรวม การจัดระบบ การสังเคราะห์สารสนเทศ การใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรม เคารพกฎหมาย และมีความรับผิดชอบต่อสังคม (ชุดิมา สัจจามันท์, 2554; ภมร ดรุณ, 2559; หนูไกร บุตตะวงษ์, 2549)

จากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องข้างต้นพบว่า ทักษะการรู้สารสนเทศมีความสำคัญต่องานวารสารศาสตร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่สื่อสารมวลชนมีบทบาทสำคัญ ประกอบกับผลการวิจัยที่พบว่านักศึกษานิเทศศาสตร์ เทคโนโลยีสื่อสารมวลชน และวิทยาการการสื่อสาร ในประเทศไทย มีทักษะการรู้สารสนเทศในระดับปานกลาง รวมถึงยังไม่พบการวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษา

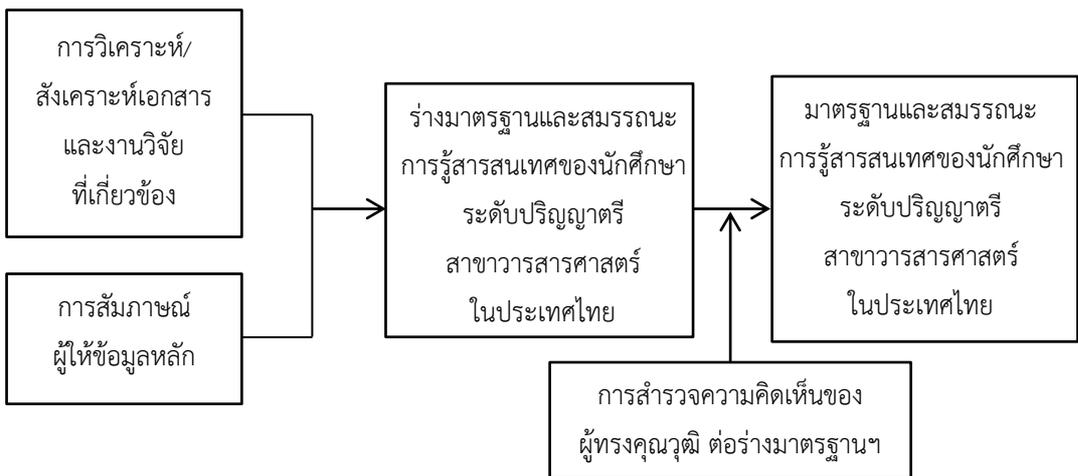
ระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย เพื่อเสนอมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษา ระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย ที่เหมาะสมในบริบทของประเทศไทย ผู้วิจัยในฐานะผู้สอน การรู้สารสนเทศให้แก่ นักศึกษาสาขาวารสารศาสตร์และนิเทศศาสตร์ จึงเห็นสมควรให้มีการวิจัยการพัฒนา ทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ โดยในวัตถุประสงค์ข้อแรกผู้วิจัยได้ พัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย เพื่อใช้เป็น แนวทางในการวัดระดับทักษะการรู้สารสนเทศ และพัฒนาแนวทางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของ นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ในประเทศไทย รวมถึงเพื่อให้อาจารย์นักวิชาการ นักวิจัย และ นักวิชาชีพในสาขาวารสารศาสตร์ นิเทศศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์ สารสนเทศศาสตร์ และสาขาที่เกี่ยวข้อง สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการประเมินและพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อพัฒนามาตรฐานและสมรรถนะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยแบบผสมวิธี ประกอบด้วย การวิเคราะห์เอกสาร การสอบถามความคิดเห็นโดยการสัมภาษณ์ และการสำรวจโดยใช้แบบสอบถาม

แหล่งข้อมูลหลัก

แหล่งข้อมูลหลักประกอบด้วยเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เอกสารที่นำมาวิเคราะห์เป็นเอกสาร มาตรฐานการรู้สารสนเทศ มาตรฐานการศึกษาและวิชาชีพวารสารศาสตร์ ที่ประกาศโดยสมาคมวิชาชีพ บรรณารักษศาสตร์ สารสนเทศศาสตร์ วารสารศาสตร์/นิเทศศาสตร์ ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ และ

งานวิจัยคัดเลือกที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศและมาตรฐานวิชาชีพวารสารศาสตร์ทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ได้คัดเลือกเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 8 รายการ ดังนี้

1. เอกสารมาตรฐานการรู้สารสนเทศ มาตรฐานการศึกษา และวิชาชีพวารสารศาสตร์
 - 1.1 มาตรฐานการรู้สารสนเทศ
 - 1.1.1 Information Literacy Competency Standards for Higher Education (Association of College & Research Libraries, 2000)
 - 1.1.2 Information Literacy Competency Standards for Journalism Students and Professionals (Association of College & Research Libraries, 2011)
 - 1.2 มาตรฐานด้านการศึกษา

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 มาตรฐานผลการเรียนรู้แต่ละด้านคุณวุฒิระดับที่ 2 ปริญาตรี (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552)
 - 1.3 วิชาชีพวารสารศาสตร์
 - 1.3.1 Tartu Declaration (Journalism Competencies) (European Journalism Training Association, 2013)
 - 1.3.2 จริยธรรม สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย, 2552)
 - 1.3.3 จริยธรรมการรายงานข่าวกีฬา พ.ศ. 2552 (สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ, 2552)
 - 1.3.4 แนวปฏิบัติเรื่องการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของสื่อมวลชน พ.ศ. 2553 (สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ และสภาวิชาชีพข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย, 2553)
 - 1.3.5 จริยธรรมการกำกับดูแลตนเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2557 (สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม, 2557)
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 2.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศ
 - 2.1.1 Learning from Recent British Information Literacy Models (Martin, 2013)
 - 2.1.2 การพัฒนารอบสมรรถนะการรู้สารสนเทศด้านสุขภาพของนักวิชาการสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในประเทศไทย (ภมร ดรฺณ, 2559)
 - 2.1.3 การพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศและยุทธศาสตร์การพัฒนานักเรียนไทยให้เป็นผู้รู้สารสนเทศ (ชุติมา สัจจามันท์, 2554)
 - 2.1.4 การพัฒนาตัวชี้วัดการรู้สารสนเทศของนักเรียนไทย (ชุติมา สัจจามันท์, 2554)
 - 2.1.5 มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และลักษณะการรู้สารสนเทศ: เทคนิคเดลฟาย (หนูไกร บุตตะวงษ์, 2549)

2.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานวิชาชีพวารสารศาสตร์

2.2.1 การพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติงานนักสื่อสารมวลชนดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการสอนสาขาเทคโนโลยีในมหาวิทยาลัยไทย (กฤษฎา ทวีศักดิ์ศรี, 2557)

2.2.2 นักข่าวท้องถิ่นกับมาตรฐานความเป็นวิชาชีพ (ปิยะ วงษ์ไพศาล, 2552)

2.2.3 การสร้างมาตรฐานการปฏิบัติงานหนังสือพิมพ์ (ศศิญา วิจิตรจามรี, 2545)

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ผู้ให้ข้อมูลหลักเลือกแบบเจาะจงตามเกณฑ์ที่กำหนดจำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1. กลุ่มที่ 1 ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิด้านการรู้สารสนเทศและวารสารศาสตร์จากประเทศไทย ประเทศญี่ปุ่นและประเทศออสเตรเลีย จำนวน 44 คน ให้ความคิดเห็นเพื่อเป็นแนวทางพัฒนาร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ จำแนกกลุ่มได้ ดังนี้

ตาราง 1 ผู้ให้ข้อมูลหลักกลุ่มที่ 1

ผู้ให้ข้อมูลหลัก	การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง	จำนวน (คน)			
		ไทย	ญี่ปุ่น	ออสเตรเลีย	รวม
ผู้เชี่ยวชาญด้านการรู้สารสนเทศ	1. ผู้มีผลงานสอนที่เกี่ยวข้องกับการรู้เท่าทันสื่อและการรู้สารสนเทศ 2. ผู้มีผลงานวิจัยหรือเป็นที่ปรึกษาการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ 3. ผู้ปฏิบัติงานการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา	8	8	2	18
อาจารย์ประจำหลักสูตรระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์	1. ผู้สอนหลักสูตรระดับปริญญาตรีสาขาวารสารศาสตร์ 2. สังกัดคณะนิเทศศาสตร์หรือวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน 3. มีประสบการณ์การสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการรู้เท่าทันสื่อและการรู้สารสนเทศไม่น้อยกว่า 5 ปี	10	1	1	12

ผู้ให้ข้อมูลหลัก	การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง	จำนวน (คน)			
		ไทย	ญี่ปุ่น	ออสเตรเลีย	รวม
นักวิชาชีพอวารสารศาสตร์	1. ผู้ปฏิบัติงานข่าวทั้งในระดับปฏิบัติและระดับบรรณาธิการ โดยเลือกให้กระจายในสาขาต่าง ๆ ได้แก่ ข่าวการเมือง ข่าวเทคโนโลยีสารสนเทศ ข่าวกีฬา ข่าวท้องถิ่น ข่าวอาชญากรรมและข่าวเชิงสืบสวน ข่าววาไรตี้ 2. ผู้มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานวารสารศาสตร์มาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี	11	3	-	14
รวม		29	12	3	44

2. กลุ่มที่ 2 ประกอบด้วยอาจารย์ นักวิชาการ และนักวิชาชีพในสาขาวารสารศาสตร์/นิเทศศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ จำนวน 38 คน เพื่อสอบถามความคิดเห็นต่อร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศฯ จำแนกกลุ่มได้ดังนี้

ตาราง 2 ผู้ให้ข้อมูลหลักกลุ่มที่ 2 อาจารย์ นักวิชาการ และนักวิชาชีพในสาขาวารสารศาสตร์/นิเทศศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ เพื่อสอบถามความคิดเห็นต่อร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศ

ผู้ให้ข้อมูลหลัก	การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง	จำนวน (คน)
อาจารย์/นักวิชาการสาขาวารสารศาสตร์/นิเทศศาสตร์	1. ผู้มีผลงานสอนในรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ	11
อาจารย์/นักวิชาการสาขาบรรณารักษศาสตร์/สารสนเทศศาสตร์		11
อาจารย์/นักวิชาการสาขาบรรณารักษศาสตร์/สารสนเทศศาสตร์ (ต่อ)	2. ผู้มีผลงานวิจัยหรือเป็นที่ปรึกษาการวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการรู้เท่าทันสื่อและการรู้สารสนเทศ 3. ผู้ปฏิบัติหน้าที่การพัฒนาทักษะทางวิชาชีพวารสารศาสตร์	

ผู้ให้ข้อมูลหลัก	การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง	จำนวน (คน)
นักวิชาชีพวารสารศาสตร์/นิเทศศาสตร์ (กรรมการสมาคมวิชาชีพฯ บรรณาธิการ ผู้สื่อข่าว)	ผู้ปฏิบัติงานการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อและการรู้สารสนเทศหรือการพัฒนาทักษะทางวิชาชีพวารสารศาสตร์	8
นักวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์/สารสนเทศศาสตร์ (ผู้อำนวยการห้องสมุด/บรรณารักษ์)		8
รวม		38

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือการวิจัยประกอบด้วย แบบบันทึกข้อมูล แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยโดยการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน และตรวจสอบความเที่ยงโดยการนำเครื่องมือวิจัยไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 3 คน ปรับปรุงเครื่องมือวิจัย เช่น การใช้ภาษา ให้สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและผลการทดลองเครื่องมือวิจัย จึงได้เครื่องมือวิจัยซึ่งประกอบด้วย แบบบันทึกข้อมูลประกอบด้วย 1) ชื่อเอกสารและงานวิจัย 2) ปีที่เผยแพร่ 3) สรุปสาระสำคัญของเอกสารและงานวิจัย แบบสัมภาษณ์ประกอบด้วย 1) ความจำเป็นในการกำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ 2) การจำแนกหมวดและสาระของร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศฯ 3) องค์กรที่ควรมีบทบาทในการกำหนดมาตรฐานการรู้สารสนเทศฯ และแบบสอบถามประกอบด้วย 1) ความคิดเห็นต่อร่างมาตรฐานและสมรรถนะการรู้สารสนเทศฯ ทั้งภาพรวมและรายด้าน 2) คำถามปลายเปิด เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิแสดงความคิดเห็น

การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ และนำเสนอข้อมูล

1. การอ่านเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึก วิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา นำเสนอข้อมูลในรูปของตารางประกอบการบรรยาย
2. การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักเกี่ยวกับการพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทยระหว่างวันที่ 6 มกราคม 2558 ถึงวันที่ 29 มีนาคม 2558 ในประเทศญี่ปุ่นระหว่างวันที่ 22 เมษายน 2558 ถึงวันที่ 16 กรกฎาคม 2558 ในประเทศออสเตรเลีย ระหว่างวันที่ 7 มกราคม 2559 ถึงวันที่ 14 มกราคม 2559 วิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา นำเสนอข้อมูลในรูปสรุปความและความเรียงเชิงพรรณนา
3. การสำรวจความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิต่อร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศฯ โดยแบบสอบถามระหว่างวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2559 ถึงวันที่ 30 เมษายน 2559 ข้อมูลเชิงปริมาณจากแบบสอบถาม นำมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยกำหนดเกณฑ์ค่าดัชนีความสอดคล้องที่ยอมรับได้ต้องมีค่าตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป นำเสนอข้อมูลในรูปของตารางประกอบการบรรยาย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยใช้มาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาและวิชาชีพวารสารศาสตร์ ที่กำหนดโดยสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย สหรัฐอเมริกา เป็นกรอบในการสังเคราะห์ สรุปผลได้ดังนี้

1.1 ผลการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ พบว่า มีประเด็นที่สอดคล้องและครอบคลุมมาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาและวิชาชีพวารสารศาสตร์ ที่กำหนดโดยสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย สหรัฐอเมริกา ประกอบด้วยมาตรฐาน 5 ด้าน ได้แก่ การวางแผนสารสนเทศ การค้นหาสารสนเทศ การประเมินความถูกต้องและความเที่ยงตรงของสารสนเทศ การสร้างสารสนเทศ กฎหมายและจริยธรรม (Association of College & Research Libraries, 2011)

1.2 ผลการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพวารสารศาสตร์ พบว่า เอกสารที่มีประเด็นสอดคล้องมากที่สุดคือ สมรณะวารสารศาสตร์ที่ระบุไว้ในประกาศ Tartu Declaration โดยสมาคมฝึกปฏิบัติด้านวารสารศาสตร์แห่งยุโรป (European Journalism Training Association, 2013) นอกจากนี้ยังพบว่าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกือบทั้งหมดให้ความสำคัญกับประเด็นจริยธรรมและกฎหมาย

2. ผลการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้ให้ข้อมูลหลักในประเทศไทย ประเทศญี่ปุ่น และประเทศออสเตรเลียมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ดังนี้

2.1 ควรใช้มาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาและวิชาชีพวารสารศาสตร์ ที่กำหนดโดยสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย สหรัฐอเมริกา เป็นแนวทางในการพัฒนา โดยปรับให้เข้ากับบริบทของประเทศไทย

2.2 ควรจำแนกมาตรฐานด้านกฎหมายออกจากด้านจริยธรรม เนื่องจากเป็นประเด็นที่สำคัญ

2.3 ควรให้ความสำคัญกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น อินโฟกราฟิกและสื่อสังคมออนไลน์ในการผลิตและเผยแพร่เรื่อง เนื่องจากช่วยให้เผยแพร่สารสนเทศที่สลับซับซ้อนเข้าใจได้ง่ายและช่วยดึงดูดความสนใจ

3. ร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย ประกอบด้วย 6 มาตรฐาน และได้นำร่างมาตรฐานการรู้สารสนเทศฯ ที่พัฒนาขึ้นไปหาคำดัชนีความสอดคล้องพบว่ามาตรฐานทุกข้อมีค่าเกินเกณฑ์ที่กำหนด มาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือมาตรฐานที่ 6 การใช้สารสนเทศเพื่อผลิตงานได้อย่างถูกกฎหมาย (IOC = 0.95) ส่วนสมรณะที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องสูงสุดคือสมรณะที่ 2.1 ค้นหาสารสนเทศประเภทต่าง ๆ ได้ (IOC = 1.00)

4. ผลการพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย ประกอบด้วย 6 มาตรฐาน 13 สมรณะ ดังนี้

ตาราง 5 มาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย

มาตรฐาน	สมรรถนะ
มาตรฐานที่ 1 นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ผู้รู้สารสนเทศ กำหนดความต้องการสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศได้	1.1 กำหนดความต้องการสารสนเทศได้
	1.2 กำหนดแหล่งสารสนเทศที่ต้องการได้
มาตรฐานที่ 2 นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ผู้รู้สารสนเทศ ค้นหา และจัดระบบสารสนเทศได้	2.1 ค้นหาสารสนเทศประเภทต่าง ๆ ได้
	2.2 จัดระบบผลการสืบค้นสารสนเทศได้
มาตรฐานที่ 3 นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ผู้รู้สารสนเทศ ประเมินแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้อย่างมีวิจารณญาณ	3.1 ประเมินความเกี่ยวข้องของแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้
	3.2 ประเมินความน่าเชื่อถือของแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้
	3.3 ประเมินความถูกต้องของแหล่งสารสนเทศและสารสนเทศได้
มาตรฐานที่ 4 นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ผู้รู้สารสนเทศ ผลิตและนำเสนอเรื่องโดยใช้สารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศได้	4.1 สังเคราะห์สารสนเทศ โดยการใช้สารสนเทศที่มีอยู่เดิมและบูรณาการสารสนเทศที่ได้มาใหม่
	4.2 ใช้สารสนเทศเพื่อการผลิตและนำเสนอเรื่องได้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและสื่อ
	4.3 ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อผลิตและนำเสนอเรื่อง
มาตรฐานที่ 5 นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ผู้รู้สารสนเทศ ใช้สารสนเทศเพื่อผลิตและเผยแพร่เรื่องโดยยึดหลักจริยธรรมและจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ	5.1 ใช้สารสนเทศได้อย่างมีจริยธรรมและสอดคล้องกับจรรยาบรรณวิชาชีพ
	5.2 อ้างอิงแหล่งที่มาของสารสนเทศที่ใช้
มาตรฐานที่ 6 นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ผู้รู้สารสนเทศ ใช้สารสนเทศเพื่อผลิตและเผยแพร่เรื่องได้อย่างถูกกฎหมาย	ใช้สารสนเทศเพื่อผลิตและเผยแพร่เรื่องได้อย่างถูกกฎหมาย

การอภิปรายผล

1. มาตรฐานการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย ที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศ มาตรฐานสาขาวารสารศาสตร์ และมาตรฐานการศึกษา ดังนี้

1.1 มาตรฐานการรู้สารสนเทศ แนวคิดและเนื้อหาของมาตรฐานการรู้สารสนเทศฯ ที่พัฒนาขึ้น สอดคล้องกับมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาและวิชาชีพวารสารศาสตร์ ที่กำหนดโดยสมาคมห้องสมุด วิทยาลัยและวิจัย สหรัฐอเมริกา แต่มีจำนวนมาตรฐานแตกต่างกัน คือมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษา และวิชาชีพวารสารศาสตร์ ที่กำหนดโดยสมาคมห้องสมุดวิทยาลัยและวิจัย สหรัฐอเมริกา ประกอบด้วย 5 มาตรฐาน (Association of College & Research Libraries, 2011) แต่มาตรฐานการรู้สารสนเทศฯ ที่พัฒนาขึ้น ประกอบด้วย 6 มาตรฐาน เนื่องจากจำแนกกฎหมายออกจากมาตรฐานด้านจริยธรรม เพราะเป็น ประเด็นที่มีความสำคัญ รวมถึงสอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านวารสารศาสตร์

1.2 มาตรฐานสาขาวารสารศาสตร์ มาตรฐานและสมรรถนะการรู้สารสนเทศฯ ที่พัฒนาขึ้นนี้ (มาตรฐานที่ 3 การประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศ และสมรรถนะที่ 4.2 การใช้สารสนเทศเพื่อการ ผลิตและนำเสนอเรื่องได้สอดคล้องกับกลุ่มเป้าหมายและสื่อ) สอดคล้องกับมาตรฐานการรับรองหลักสูตร วารสารศาสตร์ ที่กำหนดโดยสภาการรับรองการศึกษาวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน สหรัฐอเมริกา (Association for Education in Journalism and Mass Communication - ACEJMC) ซึ่งได้กำหนดไว้ว่า หลักสูตรวารสารศาสตร์ต้องสามารถผลิตบัณฑิตที่มีความสามารถในการใช้และนำเสนอสารสนเทศได้ รวมถึง สามารถศึกษาค้นคว้าและประเมินสารสนเทศที่ใช้ในการปฏิบัติงานด้วยวิธีการที่เหมาะสม (Accrediting Council on Education in Journalism and Mass Communications, 2015)

นอกจากนี้ มาตรฐานที่ 5 การใช้สารสนเทศเพื่อผลิตและเผยแพร่เรื่องโดยยึดหลักจริยธรรมและ จรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ สอดคล้องกับจรรยาบรรณวิชาชีพวารสารศาสตร์ ได้แก่ จริยธรรมวิชาชีพ ของสมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย (สมาคมนักข่าวนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย, 2552) จริยธรรมขั้น พื้นฐานและแนวปฏิบัติของผู้ประกอบวิชาชีพกระจายเสียงและโทรทัศน์ (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา กระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ, 2557) และแนวปฏิบัติเรื่องการใช้อีเมล ส่งคม ออนไลน์ของสื่อสารมวลชน พ.ศ. 2553 (สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ และสภาวิชาชีพวิทยุและโทรทัศน์, 2553) ในหลายประเด็น เช่น การผลิตและเผยแพร่ข่าวสารโดยคำนึงถึงสิทธิมนุษยชน สิทธิส่วนบุคคล สิทธิใน ครอบครั้ว เกียรติยศ ชื่อเสียง และข้อมูลส่วนตัว เป็นต้น

1.3 มาตรฐานสาขาการศึกษา มาตรฐานการรู้สารสนเทศฯ ที่พัฒนาขึ้น สอดคล้องกับกรอบ มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 ประกาศใช้โดยสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีสามารถประเมินข้อมูลแนวคิดและหลักฐานใหม่ ๆ จากแหล่งข้อมูลที่ หลากหลาย ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประมวลผล แปลความหมาย และนำเสนอข้อมูล สารสนเทศอย่างสม่ำเสมอ เลือกใช้รูปแบบในการนำเสนอที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มบุคคลที่แตกต่างกัน ใช้ข้อมูล ที่ ได้ในการแก้ไขปัญหาและการดำเนินงานด้วยตนเอง สามารถจัดการปัญหาทางคุณธรรม จริยธรรม และวิชาชีพ และแสดงออกซึ่งพฤติกรรมทางด้านคุณธรรมจริยธรรม

2. มาตรฐานการรู้สารสนเทศฯ ที่พัฒนาขึ้น (มาตรฐานที่ 4 การผลิตและนำเสนอเรื่องโดยใช้สารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ) สอดคล้องกับผลการวิจัยของภฤชญา ทวีศักดิ์ศรี (2557) ที่พบว่าความสามารถในการออกแบบและสร้างอินโฟกราฟิกเพื่อใช้ประกอบการนำเสนอข่าว และการใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นเครื่องมือเผยแพร่ข่าวสาร เป็นส่วนหนึ่งของเกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติงานของนักสื่อสารมวลชนดิจิทัล ตลอดจนสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญที่ระบุว่า การที่นักวารสารศาสตร์สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการผลิตและเผยแพร่เรื่องได้นั้นนับเป็นข้อได้เปรียบและเหมาะสมกับสังคมในปัจจุบันที่สื่อสังคมออนไลน์มีบทบาทสำคัญ

ส่วนสมรรถนะที่ 4.1 การสังเคราะห์สารสนเทศ โดยการใช้สารสนเทศที่มีอยู่เดิม และบูรณาการสารสนเทศที่ได้มาใหม่ สอดคล้องกับผลการสำรวจของฟินเบิร์กและคลินจ์ (Finberg and Klinge, 2014) ที่พบว่าความสามารถในการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลที่มีจำนวนมาก การตีความข้อมูลสถิติและกราฟฟิก การค้นหาข่าวและการตรวจสอบแหล่งข่าวทั้งในรูปแบบออนไลน์และรูปรูปอื่น ๆ เป็นทักษะที่จำเป็นของนักวารสารศาสตร์

3. การเรียงลำดับมาตรฐานการรู้สารสนเทศฯ การเรียงลำดับมาตรฐานการรู้สารสนเทศสอดคล้องและเป็นไปตามกระบวนการดำเนินงานวารสารศาสตร์ ได้แก่ การพิจารณาคัดเลือกประเด็นเรื่อง การกำหนดแหล่งสารสนเทศ การค้นหาและรวบรวมข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศประเภทต่าง ๆ การประเมินและการตรวจสอบความถูกต้องของสารสนเทศ การผลิตและการนำเสนอเรื่องได้ถูกต้องตามจริยธรรมและกฎหมาย (Fleming and others, 2006: 41; Kershner, 2009: 54) รวมถึงสอดคล้องและเป็นไปตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิด้านวารสารศาสตร์ ที่ให้ความคิดเห็นว่าการพัฒนามาตรฐานฯ ทางวารสารศาสตร์ควรเป็นไปตามลำดับกระบวนการหรือขั้นตอนในการปฏิบัติงานวารสารศาสตร์

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้สถาบันการศึกษาและหน่วยงานวิชาชีพด้านวารสารศาสตร์ นิเทศศาสตร์ บรรณารักษศาสตร์ สารสนเทศศาสตร์ การศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำมาตรฐานการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวารสารศาสตร์ ในประเทศไทย ที่พัฒนาขึ้นไปใช้เป็นกรอบการประเมินและการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษา

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยนี้ได้รับการสนับสนุนทุนวิจัยจากโครงการปริญญาเอกกาญจนาภิเษก (คปก.) และมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ซึ่งผู้วิจัยขอขอบคุณไว้ ณ โอกาสนี้ และขอขอบคุณ Professor Mitsuhiro Oda, Aoyama Gakuin University และ President of Japan Society of Library and information Science และ Adjunct Professor Dr.Gillian Hallam, Queensland University of Technology และ Guest Professor หลักรัฐประธาธิราชบัณฑิต (สารสนเทศศาสตร์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช และผู้ประสานงานต่างประเทศ ที่อำนวยความสะดวกในการดำเนินการการวิจัยนี้

บรรณานุกรม

- กฤษฎา ทวีศักดิ์ศรี. (2557). *การพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานการปฏิบัติงานนักสื่อสารมวลชนดิจิทัลเพื่อส่งเสริมการสอนสาขานิเทศศาสตร์ในมหาวิทยาลัยไทย*. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- จันทร์ฉาย วีระชาติ. (2555). *ปัจจัยการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์*. ปริญญาโทศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ชุติมา สัจจามันท์. (2554). *การพัฒนาตัวชี้วัดการรู้สารสนเทศของนักเรียนไทย*. *วารสารวิจัย สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยฯ*, 4 (2), 1 – 14.
- . (2554). *การพัฒนามาตรฐานการรู้สารสนเทศและยุทธศาสตร์การพัฒนานักเรียนไทยให้เป็นผู้รู้สารสนเทศ*. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ปิยะ วงษ์ไพศาล. (2552). *นักข่าวท้องถิ่นกับมาตรฐานความเป็นวิชาชีพ*. สืบค้นจาก www.tja.or.th
- ภมร ธรรม. (2559). *การพัฒนากรอบสมรรถนะการรู้สารสนเทศด้านสุขภาพของนักวิชาการสาธารณสุขในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลในประเทศไทย*. *วารสารควบคุมโรค*, 42(1), 67 – 78.
- มุจรินทร์ ผลกล้า. (2549). *การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*
วิทยาเขตปัตตานี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ศศิยา วิจิตรจามรี. (2545). *การสร้างมาตรฐานการปฏิบัติงานหนังสือพิมพ์*. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตร์ ดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ และสภาวิชาชีพวิทยุและโทรทัศน์ไทย. (2553). *แนวปฏิบัติเรื่องการใช้สื่อสังคมออนไลน์ของสื่อมวลชน พ.ศ. 2553*. สืบค้นจาก http://www.tja.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=2244:-2553&catid=3:media-law&Itemid=7.
- สมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย. (2552). *จริยธรรม สมาคมนักข่าวหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย*. สืบค้นจาก <http://www.tja.or.th>.
- สายฝน บุษบา และคณะ. (2550). *การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล*. กรุงเทพฯ: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2552). *ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552* สืบค้นจาก <http://www.mua.go.th/users/tqfhed/news/FilesNews/FilesNews3/News328072552.pdf>

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. (2557). *คู่มือจริยธรรมและการกำกับดูแลตนเองในกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์*. สืบค้นจาก http://www.tja.or.th/index.php?option=com_content&view=article&id=3536:2014-06-17-03-55-24&catid=3:media-law&Itemid=7.

หนูไกร บุตตะวงษ์. (2549). *มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และลักษณะการรู้สารสนเทศ: เทคนิคเคลฟาย*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

อังคณา แวขอเหาะ และสุรชาติพิทย์ เกียรติวาณิช. (2553). *การรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร*. กรุงเทพฯ: สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.

Association of College & Research Libraries. (2000). *Information literacy competency standards for higher education*. Retrieved from <http://www.ala.org/acrl/sites/ala.org.acrl/files/content/standards/standards.pdf>

----- . (2011). *Information literacy competency standards for journalism students and professionals*. Retrieved from http://www.ala.org/acrl/sites/ala.org.acrl/files/content/standards/il_journalism.pdf.

Accrediting Council on Education in Journalism and Mass Communications. (2015). *Journalism and mass communications accreditation*. Retrieved from http://www2.ku.edu/~acejmc/ BREAKING /2015_ACEJMC_Publication.pdf.

Bornstein, J. (2003). Journalism students and information competencies. *Academic Exchange Quarterly*, 7(3), 204 – 209.

European Journalism Training Association. (2013). *Tartu Declaration*. Retrieved from <http://www.ejta.eu/tartu-declaration>.

Finberg, H. and Klinge, L. (2014). *Core skills for the future of journalism*. Retrieved from www.poynter.org.

Fleming, C. et al. (2006). *An introduction to Journalism*. London: SAGE.

Howard, H. (2012). Looking to the future: Developing an academic skills strategy to ensure information literacy thrives in a changing higher education world. *Journal of information literacy*, 6, (1), 72-81.

Kershner, J. W. (2009). *The element of news writing*. 2nd ed. Boston: Pearson.

MacMillan, M. (2009). Watching learning happen: Results of a longitudinal study of journalism students. *The Journal of Academic Librarianship*, 35(2), 132 - 142.

Martin, J. (2013). Learning from recent British information literacy models.

Communications in Information Literacy, 7(2), 114 -127.

The Partnership for 21st century skills. (2013). *Framework for 21st century learning*.

Retrieved from <http://www.p21.org/overview>.

Rodica, M. (2015). The influence of new technologies on journalism practices. *Revista*

Romāna de Jurnalism si Comunicare, 1(2), 25 – 32.

Singh, A. B. (2005, July). A report on faculty perceptions of students' information literacy

competencies in Journalism and Mass Communication programs: The ACEJMC survey. *College & Research Libraries*, 66(4), 294 – 310.